

Učni načrt

RISANJE IN SLIKANJE

Umetniška gimnazija, likovna smer

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (420 ur)

UČNI NAČRT

RISANJE IN SLIKANJE

Gimnazija; umetniška gimnazija, likovna smer

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (420 ur)

Predmetna komisija:

mag. **Apolonija Simon**, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, Ljubljana, predsednica

mag. **Karel Plemenitaš**, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, Ljubljana, član

Saša Šušteršič, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, Ljubljana, članica

Recenzenta:

Milan Erič, Univerza v Ljubljani, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje

mag. **Iris Skubin**, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, Ljubljana

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Igor Lukšič

Za zavod: mag. Gregor Mohorčič

Uredila: Lektor'ca

Jezikovni pregled: Lektor'ca

Ljubljana, 2010

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:741(0.034.2)

37.091.214:75(0.034.2)

SIMON, Apolonija

Učni načrt. Risanje in slikanje [Elektronski vir] : Gimnazija, umetniška gimnazija, likovna smer : druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (420 ur) / predmetna komisija Apolonija Simon, Karel Plemenitaš, Saša Šušteršič. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2010

Način dostopa (URL): http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/gimnazija/umet_gim/UN_Risanje-slikanje.pdf

ISBN 978-961-234-889-2 (Zavod RS za šolstvo)

1. Plemenitaš, Karel 2. Šušteršič, Saša
250770688

Sprejeto na 128. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 12. 2009.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	5
2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE	7
2.1 Ključne kompetence.....	8
3 CILJI IN VSEBINE.....	10
3.1 Risanje in slikanje v 1. letniku	10
3.1.1 Uvod v risanje in slikanje v 1. letniku.....	10
3.1.2 Prenos vidnih informacij iz prostora na dvodimenzionalno ploskev	10
3.1.3 Študij oglatih teles	11
3.1.4 Obla telesa v prostoru.....	12
3.1.5 Kompozicija oglatih, rotacijskih in krogelnih teles v prostoru	13
3.1.6 Tonska modelacija osnovnih geometrijskih teles (kvader, prizme, valj, piramida, stožec, krogla).....	14
3.1.7 Risanje draperije, postavljene čez različna enostavna geometrijska telesa.....	15
3.1.8 Slikanje oglatih in oblih geometrijskih teles v različnih kompozicijskih kombinacijah v svetlobni modelaciji.....	15
3.2 Risanje in slikanje v 2. letniku	16
3.2.1 Uvod v risanje in slikanje v 2. letniku.....	16
3.2.2 Načrtovanje prostora in različnih predmetov v njem	17
3.2.3 Risanje lutke (manekena) z uporabo različnih risarskih tehnik v različnih razgibanih postavitvah.....	18
3.2.4 Študije oblike glave s poenostavljenim (geometrizaranim) modelom glave	19
3.2.5 Risanje eksterjerja, urbane soseske, skiciranje na prostem	20
3.2.6 Slikanje preprostih tihožitij (izvedba naloge od risbe do slike)	21
3.3 Risanje in slikanje v 3. letniku	22
3.3.1 Uvod v risanje in slikanje v 3. letniku.....	22
3.3.2 Načrtovanje prostora in umestitev manekena v naravni velikosti.....	22
3.3.3 Človeško okostje	23
3.3.4 Študij oblike roke od dlani do ramenskega sklepa	24
3.3.5 Študij oblike stopala	25
3.3.6 Študij organskih oblik: človeška lobanja.....	26
3.3.7 Študij organskih oblik: študij glave po mavčnih odlitkih in po živem modelu (portret, avtoportret)	27
3.3.8 Slikanje tihožitij – kompozicije iz različnih elementov in tkanin	28
3.3.9 Slikanje eksterjerja (šola v naravi)	29
3.4 Risanje in slikanje v 4. letniku	30
3.4.1 Uvod v risanje in slikanje v 4. letniku.....	30
3.4.2 Oblečena človeška figura v različnih pozicijah.....	30
3.4.3 Človeška figura (akt) po antičnih mavčnih odlitkih.....	32

3.4.4 Oblečena človeška figura v prostoru	32
3.4.5 Risanje živali	33
3.4.6 Barvno slikanje figure po živem modelu.....	34
3.4.7 Ilustracija	35
4 PRIČAKOVANI REZULTATI.....	36
4.1 Risanje in slikanje oblih in oglatih teles v prostoru	36
4.2 Risanje in slikanje kompleksnejših predmetov z vključevanjem poenostavljene figure .	37
4.3 Študije organskih oblik: okostje in deli človeškega telesa, slikanje eksterjerja.....	38
4.4 Študije organskih oblik, figura v prostoru, študije živali, Slikanje figure po živem modelu, Ilustracija.....	39
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	42
5.1 Medpredmetne povezave na umetniški gimnaziji – likovna smer	42
5.2 Udejanjanje evropskih ključnih kompetenc	43
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	46

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet risanje in slikanje kot temeljni strokovni predmet na umetniški gimnaziji likovne smeri skupaj z drugimi strokovnimi predmeti ter v povezavi z drugimi področji vzgaja in izobražuje likovne talente v likovnoumetnostnem, humanističnem duhu. Predmet je torej namenjen likovno zainteresiranim dijakom. Njegove vsebine omogočajo dijakom¹ temeljna likovna znanja ter nadgradnjo njihovega likovno praktičnega in likovno teoretičnega znanja. Predmet dijaku omogoča napredovanje v vizualni pismenosti, omogoča mu vstop v različna vizualna področja (risanje, slikanje, grafika, kiparstvo, fotografija, oblikovanje, video ipd.) ter mu tako daje drugačno predstavo o sebi in okolju, v katerem živi. V okviru vsebin predmeta dijak rešuje pomembna osebna ali družbena vprašanja, ki jih lahko izrazi v različnih likovnih rešitvah.

Dijaku omogoča pridobiti temeljne risarske in slikarske izkušnje, med drugim tudi vedenje in poznavanje razvoja risbe in slikarstva od prazgodovine do današnjega časa. Razširja estetska, intelektualna, čustvena in domišljajska obzorja ter ga usposobi za kritično-analitični odnos do umetniških in študijskih del. S tem dijak oblikuje osebni odnos do likovnih vrednot, razvije lastni likovnopredstavni svet in pridobiva idejno in estetsko izkušnjo. Dijake navaja na samostojno likovno udejstvovanje od začetnih oblikotvornih zamisli do končnih realizacij in jih usposobi za likovno vrednotenje in razpravljanje o likovni problematiki v lastnih likovnih izdelkih in širše.

Dijake tudi uči mnogih strokovnih disciplin, tehnik in metod, ki so povezane z risarsko in slikarsko prakso. Dijake vpeljuje v likovni način opazovanja, usmerja v proces oblikotvornega, podobotvornega in raziskovalnega načina mišljenja. Razsvetli jim procese likovno-risarskega ali slikarskega ustvarjanja. Tako jim postaja znana zapletena pot od likovnega opazovanja do ustvarjanja lastnega likovnega dela. Dijakom so predstavljeni različni likovni modeli, sistemi, metode oziroma načini, kako preoblikovati videno v narisano ali naslikano. Predmet razvija dijakov občutek za likovne kvalitete in usposablja dijake za samostojno, kritično, etično odgovorno ter estetsko zahtevno oblikovanje risbe ali slike.

¹ V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako velja izraz *učitelj* enakovredno za *učitelje* in *učiteljice*.

Predmet se smiselno in vsebinsko povezuje z vsebinami drugih predmetov glede na ključne in navzkrižne kompetence. Od drugih predmetov se razlikuje v načinu poučevanja (ateljejsko delo), drugačnih metodah dela, v načinu dela z vsakim posameznim dijakom in je specifičen tudi v načinu vrednotenja del dijakov.

Učni načrt navaja delitev znanj na splošna in *posebna znanja*. Splošna znanja (SZ) so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo in so namenjena vsem dijakom, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. *Posebna znanja* (PZ) opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakov ter glede na strokovne zahteve gimnazijskega programa. V poglavju *Cilji in vsebine* so:

- splošna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- *posebna znanja pa pisana v poševnem tisku.*

2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE

Dijaki:

- spoznavajo pomen risanja in slikanja kot osnove za vse druge likovne dejavnosti,
- razvijajo sposobnosti razlikovanja in povezovanja med vizualnim in likovnim,
- razvijajo sposobnosti likovnega opazovanja, razvijajo prostorske predstave,
- razvijajo sposobnost vidno transformirati in ustvariti lastno risarsko in slikarsko likovno rešitev,
- razvijajo likovnoraziskovalni način mišljenja v lastni ustvarjalni praksi,
- razvijajo lastni domišljjski svet, likovno domišljijo in inovativnost,
- razvijajo in bogatijo lastno likovno izražanje,
- razvijajo sposobnost za samostojnost pri delu,
- spoznavajo raznovrstnost likovne (risarske in slikarske) prakse: likovna izrazna sredstva in njihovo povezanost,
- usvajajo znanje likovne teorije in ga znajo smiselno uporabljati v risbah in slikah,
- se usposabljaajo za uporabo različnih likovnih izraznih sredstev v praksi,
- spoznavajo različne risarske ter slikarske tehnike,
- razvijajo lastno likovno govorico in predstavijo likovni zapis v osebem slogu,
- spoznavajo in razvijajo vrednote estetskega in jih povezujejo od zamisli do likovne izvedbe,
- razvijajo kritičen, analitičen, sintetičen in konstruktiven odnos do lastnega dela, dela vrstnikov in umetniške produkcije nasploh,
- odkrivajo, dokumentirajo in primerjajo različne risarske in slikarske prakse,
- raziskujejo izrazne možnosti likovnih programskih orodij (uporaba računalniške tehnologije za risanje, transformacije, manipulacije risb, slik),
- razvijajo sposobnost likovnega vrednotenja za izbor lastnih likovnih izdelkov, potrebnih za nadaljevanje študija,
- razvijajo sposobnosti za strokovno analizo določenega risarskega ali slikarskega dela,
- razvijajo sposobnost razumevanja specifičnosti likovnih del z različnih likovnih področij (risbe, slikanja, grafike, keramike, kiparstva, arhitekture, oblikovanja, fotografije, ilustracije, stripa, filma).

2.1 KLJUČNE KOMPETENCE

Spoznavanje v maternem jeziku

Slušno in govorno razumevanje, govorno in pisno sporočanje (možnosti izobraževanja v slovenskem, madžarskem in italijanskem jeziku) ter bralno razumevanje.

Sporazumevanje v tujih jezikih

Sporazumevanje v tujih jezikih s poudarkom na uporabi in primerjavi temeljnih likovnih izrazov.

Matematična kompetenca in temeljne kompetence v znanosti in tehnologiji

Omogoča uporabo matematičnega načina razmišljanja (logično in prostorsko, uporaba geometrije pri ustvarjanju likovnih rešitev).

Digitalna pismenost

Omogoča dijaku uporabo računalniške tehnologije (IKP) pri varni in kritični uporabi, pri zbiranju podatkov, iskanje novosti in za lastno ustvarjalno uporabo.

Učenje učenja

Učitelj risanja in slikanja usmerja dijake k lastnim ustvarjalnim rešitvam in iskanju originalnih poti. Pomaga pri organiziranju delovnega procesa, spodbuja dijake pri kritičnem vrednotenju in napredovanju s predstavitvijo različnih načinov dela, tehnik in metod pri doseganju ciljev in iskanju možnih poti za lastni razvoj.

Socialne in državljanske kompetence

Dijaki aktivno sodelujejo z lastnimi nalogami pri spoznavanju, širjenju in vrednotenju lastnih del v svoji šolski sredini in z aktivnim sodelovanjem na likovnih razstavah ter natečajih v Sloveniji in širše.

Samoiniciativnost in podjetnost

Učitelj risanja in slikanja dijakom pomaga tako, da povezuje njihovo likovno kvalitetno rast z dajanjem pobud, gradnjo neodvisnosti in odgovornosti ter inovativnosti, in sicer v osebni in

širšem socialnem življenju. Pomembna je odgovorna, etično-moralna drža vsakega dijaka, ki s poznavanjem etičnega kodeksa in z učiteljevo pomočjo daje visok strokovni in moralni zgled v svojem okolju in širše.

Kulturna zavest in izražanje

Poseben pomen kulturnega zavedanja je prispevanje k raznovrstnosti ter hkrati povezovanje intelektualnih in drugih izkušenj na področju kulture. Povezave in analogije so mogoče tudi na različnih področjih umetnosti (likovnem, glasbenem, literarnem, filmskem, fotografskem), v lokalnem okolju, širši evropski in svetovni praksi. Pomembni so še poznavanje lastne kulturne vrednosti in spoštovanje drugačne kulturne tradicije, spodbujanje dijakovih ustvarjalnih moči in ustvarjanje občutka spoštovanja lastne kulture z vrednotami širšega kulturnega prostora.

3 CILJI IN VSEBINE

3.1 RISANJE IN SLIKANJE V 1. LETNIKU

3.1.1 Uvod v risanje in slikanje v 1. letniku

Osnove o vsebinah predmeta, načinu dela, vrednotenju, kriterijih ocenjevanja, potrebnih učnih pripomočkah, učnem gradivu, delovnem orodju, šolskih in domačih zaposlitvah in samostojnem delu.

Cilji

Dijak:

- se seznani z vsebinami pri predmetu, z načinom in organizacijo dela, z obveznostmi v šoli in doma ter vrednotenjem njegovega dela,
- se seznani z osnovnimi likovnimi pojmi iz likovne teorije in likovne prakse: risanje in slikanje, risarski in slikarski materiali, različne risarske in slikarske tehnike, likovnoteoretski pojmi, vezani na tematiko likovnih elementov: točka, linija, ploskev idr.

Vsebine

- Oprema ateljeja in uporaba.
- Vrste risarskih in slikarskih materialov.
- Vrste postopkov in tehnik pri risanju in slikanju.

3.1.2 Prenos vidnih informacij iz prostora na dvodimenzionalno ploskev

Cilji

Dijak:

- se seznani s temeljno razliko med pojmom gledati in videti,
- se seznani z lastnostmi slikovne ploskve,
- se seznani z lastnostmi prostora in prostorskega križa,
- določa različne smeri v prostoru, se seznani z načini in zakonitostmi viziranja,
- opazuje in določa različne linije in pravokotne ploskve v prostoru, spremembe smeri in povezavo med perspektivničnimi skrajšavami,

- išče sorazmerja z viziranjem, nariše videno in primerja velikosti, smeri in količino,
- načrtuje s pomožnimi in konstrukcijskimi linijami,
- uporablja različne metode dela: metodi skiciranja in natančnega načrtovanja,
- uporablja različna risala in opazuje razlike in učinke različnih materialov,
- samostojno načrtuje preproste naloge in jih kritično vrednoti.

Vsebine

- Lastnosti slikovne ploskve.
- Lastnosti prostora.
- Koordinatni sistem osnovan na prostorskem križu.
- Določanje očesne ravnine in razmerij elementov v prostoru glede na razdaljo opazovanja.
- Pravokotne ploskovne oblike v prostoru (deformacija oblik v prostoru).
- Proporcioniranje z viziranjem.
- *Skica kot uvod v študijo.*

3.1.3 Študij oglatih teles

Cilji

Dijak:

- riše linije, ploskve in oglata telesa ter upošteva bistvene značilnosti tridimenzionalnih oglatih oblik,
- spoznava oglate predmete v prostoru iz različnih zornih kotov,
- načrtuje oglate predmete z opazovanjem in pridobi občutek za prostor,
- načrtuje oglata telesa po domišljiji,
- pridobiva občutek za kompozicijo na slikovni ploskvi,
- konstruira nove, kompleksnejše oglate oblike,
- *transformira geometrijska telesa v nove sestavljene celote.*

Vsebine

- Konstrukcijska risba oglatih teles, konstruiranje z opazovanjem kvadra, kocke ter drugih pravih prizem in piramid.
- Oblikovne značilnosti kvadra, prizem.

- Konstruktivna risba oglatih teles po spominu oziroma konstrukcija preprostih oglatih teles na podlagi razumevanja ključnih značilnosti teh oblik.
- Kompozicija več oglatih teles.
- Sestavljanje (členjenje) oglatih form z dodajanjem in odzemanjem segmentov (risanje s preseki ploskev in razvidno strukturo mej mase).
- Transformacija oglatih geometrijskih teles v preproste konkretne oblike z istimi ali podobnimi ključnimi oblikovnimi značilnostmi.
- *Domišljajske prostorske situacije z dodajanjem in spreminjanjem oglatih predmetov.*
- *Domišljajski izseki v oglatem telesu (tvorba domišljajskih teles z dodajanjem ali odzemanjem mase).*

3.1.4 Obla telesa v prostoru

Cilji

Dijak:

- se seznani z osnovami ovalnih, oblih, okroglih teles in gradi na opazovanju, viziranju in kompoziciji,
- opazuje ovalne, oble in okrogle oblike v prostoru in zaznava njihove deformacije,
- konstruira elipse v vodoravni in drugih legah,
- načrtuje valje in druge rotacijske forme,
- ustvarja nove valjaste oblike,
- ustvarja valjaste oblike po domišljiji v različnih prostorskih kompozicijah,
- *nariše kroglo z njeno geometrično strukturo in jo uporablja pri risanju nekaterih organskih oblik (npr. očesu).*

Vsebine

- Krivulje v prostoru.
- Konstrukcija elipse (kroga v prostoru) v vodoravni legi.
- Pokončni valj.
- Ležeči in sloneči valj.
- Konstrukcija elipse v pokončni in poševni legi.
- Risanje enostavnih predmetov z oblikovnimi značilnostmi valja in stožca.
- Domišljajsko sestavljanje valjčnih form.

- Sestavljena kompozicija.
- Različni preseki valja in utori.
- Presek krogle skozi središče.
- Presek krogle paralelno.
- Risanje objektov s telesno strukturo krogle.
- Risanje modela jajca po podobnem postopku.
- *Domišljajske prostorske situacije z dodajanjem in spreminjanjem oblih predmetov.*
- *Domišljajski izseki v oblem telesu.*
- *Skiciranje prostora z danimi tlorisnimi izhodišči.*
- *Risanje prostora s spreminjanjem pozicije opazovanja.*

3.1.5 Kompozicija oglatih, rotacijskih in krogelnih teles v prostoru

Cilji

Dijak:

- nadgrajuje usvojeno znanje v prostorsko zahtevnejših situacijah,
- kadrira predmete v formatu,
- ustvarja nove sestavljene oblike,
- spoznava oblike in s tem krepi prostorsko predstavo v zahtevnejših kompozicijah,
- *ustvarja sestavljene oblike po domišljiji v različnih prostorskih kompozicijah.*

Vsebine

- Prostorski ključi (oddaljenost od spodnjega roba, stopnjevanja velikosti, stopnjevanje teksture, deformacije oblik, centralna perspektiva ipd.).
- Kadriranje v formatu.
- Sestavljena kompozicija oblih in oglatih teles.
- *Domišljajsko sestavljanje oblih in oglatih teles v nove prostorske situacije.*

3.1.6 Tonska modelacija osnovnih geometrijskih teles (kvader, prizme, valj, piramida, stožec, kroglja)

Cilji

Dijak:

- v povezavi z nalogami praktično spozna različne likovnoteoretske pojme: svetlo-temno (chiaroscuro), modelacija, sfumato, zračna perspektiva, odsebna, nasebna senca, svetlostni ključ kompozicije ipd.,
- opazuje in spozna svetlostne razlike v kompoziciji nastale kot posledica pozicije svetila glede na predmet oz. situacije predmetov,
- opazuje in prevaja barvne tone glede na njihove svetlostne vrednosti v ustrezne svetlostne stopnje,
- uporablja modelacijo osnovnih tridimenzionalnih geometrijskih oblik za prepričljivo prikazovanje (poudarjanje) volumna,
- vključuje vlogo kvalitete in smeri vpada svetlobe na predmete ter njun vpliv na lastnost površine, oblike,
- *preizkuša risarske učinke modelacije v različnih risarskih tehnikah na podlagah različnih svetlostnih stopenj.*

Vsebine

- Vrste modelacij in načini izvedbe.
- Pojmi, kot so: nasebna in odsebna senca, modelacija, zračna perspektiva, svetlostni ključ kompozicije ipd.
- Kvaliteta in smer vpada svetlobe.
- Konstrukcija lege senčnega grebena glede na smer vpada usmerjene svetlobe na telo ter lega odsebne sence.
- Likovna prvina svetlo-temno kot prostorski ključ v kompoziciji.
- *Modelacija segmenta prostora z več geometrijskimi telesi (uporaba različnih risarskih tehnik: grafit, flomaster, oglje, kreda na papirjih različnih svetlostnih stopenj, npr.: srednje siva, črna).*

3.1.7 Risanje draperije, postavljene čez različna enostavna geometrijska telesa

Cilji

Dijak:

- riše draperijo s črtno risbo,
- išče geometrijske poenostavitve,
- riše različne kvalitete tkanin (debele, tanke, mehke, trde ...),
- riše tkanine z linijskimi in ploskovnimi vzorci ter upošteva njihovo deformacijo glede na lego,
- riše draperije različnih tonskih vrednosti in vzorcev, upošteva njihove deformacije, oblike gub in elemente, ki jih prekriva,
- uporablja različne risarske tehnike.

Vsebine

- Tekstura (tipni in vidni značaj površine, simuliranje površine z risbo ali sliko):
 - hrapavost ali gladkost,
 - mat ali odbojno (sijajno),
 - kombinacija vsega.
- Površine materiala: faktuorne, rastrske, strukturne in patinirana površina.
- *Faktura: površina obdelanega materiala (sledi obdelave materiala).*
- *Raster: nizanje črt v različne strukture.*
- *Struktura: kot posledica organske zgradbe materiala (kamen, les, kovina, steklo).*
- *Patina: sprememba materiala glede na delovanje atmosferskih vplivov in simulacij tekstur.*

3.1.8 Slikanje oglatih in oblih geometrijskih teles v različnih kompozicijskih kombinacijah v svetlobni modelaciji

Cilji

Dijak:

- tonsko slika enostavno kompozicijo in kompozicijo kombinacij oglatih, oblih in kombiniranih teles v prostoru s pomočjo različnih globinskih vodil,
- slika kompozicijo s pomočjo zračne perspektive,

- slika oblike in položaje teles v prostoru osvetljene z različnimi viri svetlobe (različne vrste svetil, različno število svetil, posredna ali neposredna svetloba),
- *slika kompozicijo (ali več kompozicij) z jasnim izborom svetlostnega ključa (npr. temni dur ...).*

Vsebine

- Organizacija slikovne ploskve, kompozicijsko načrtovanje.
- Plastičnost oblik v odvisnosti od vira svetlobe (direktno usmerjena, razpršena in odbita svetloba ter način osvetlitve: stranska, frontalna, silhuetna osvetlitev (contre jour).
- Analiza senc: nasebna, odsebna senca.
- Analiza kontrastov glede na oddaljenost – zmanjševanje kontrastov z oddaljenostjo v prostoru.
- Uporaba prostorskega ključa svetlo-temno.
- *Različno prikazovanje polnoplastičnosti:*
 - *sfumato način kot analiza obrisov oblik z monokromnimi tonskimi valerji (na ravni delov oz. detajlov kompozicije),*
 - *chiaroscuro način kot analiza močnejših kontrastov v kompoziciji z razpršeno in odbito svetlobo (problematika svetlostnih ekranov),*
 - *zračna perspektiva kot analiza pojemajočih svetlostnih kontrastov.*
- Uporaba različnih tonskih prehodov: mehki in trdi.
- Ekran vrednosti svetlosti.
- Različni tehnološki postopki glede na izbiro slikarske tehnike: tempere, gvaš, tuš, akril, akvarel.

3.2 RISANJE IN SLIKANJE V 2. LETNIKU

3.2.1 Uvod v risanje in slikanje v 2. letniku

Uvodna razlaga s povzetkom nekaterih pomembnih vsebin 1. letnika in predstavitev učnega načrta za drugi letnik.

Cilji

Dijak:

- se seznani z novimi likovnimi vsebinami pri predmetu, z načinom in organizacijo dela, z obveznostmi v šoli in doma ter vrednotenjem dela,
- uporablja in razume osnovne likovne pojme iz vsebin 1. letnika: risanje in slikanje, risarski in slikarski materiali, različne risarske in slikarske tehnike.

Vsebine

- Obnova vsebin 1. letnika in predstavitev vsebin 2. letnika.
- Šolske in domače obveznosti.
- Vrednotenje dela.

3.2.2 Načrtovanje prostora in različnih predmetov v njem

Cilji

Dijak:

- obnovi znanje prvega letnika z risanjem več preprostih predmetov skupaj in tako prepozna medsebojne odnose (položaje, nagibe, usmeritve, velikostna razmerja),
- zaznava vizualne spremembe, nastale kot posledica premikov predmetov po prostoru (levo, desno, rotacijsko, visoko, nizko, pokončno, ležeče, prislonjeno, manjše, večje, v zasuku ipd.) in jih nariše v hitrih skicah,
- prikazuje različne bivalne prostore – interjerje (npr.: kuhinja, hodnik, stopnišče itd.),
- teoretično znanje perspektiv prenaša v prakso na konkretne prostorske situacije,
- v slikovni ploskvi ustvarja premišljeno zasnovano kompozicijo, ki temelji na načelu zlatega reza, pravila tretjin in drugih proporcev (skrivna geometrija risbe),
- riše kompleksne predmete, ki jih postopoma premika (oddaljevanje, približevanje, rotiranje) po prostoru in s tem zaznava njihovo oblikovno spreminjanje,
- riše oble in oglate predmete ter stopnjuje zahtevnost načrtovanja glede na lego: oddaljenost, upogibi, upogibi in zasuki ter zasuki (razne stolice, tonetovi stoli vrči, stojala, vaze, steklenice, idr.),
- načrtuje širši izsek prostora z več in večjimi predmeti (postavi se vprašanje rabe eno-, dvo- in tribežiščne perspektive),
- *riše dele prostora in jih na novo sestavlja v smiselno celoto.*

Vsebine

- Eno-, dvo- in tribežiščna perspektiva (naturalis in artificialis).
- Prepoznavanje tlorisa predmetov.
- Zlati rez in pravilo tretjin kompozicije glede na izbrani format (vedno večji).
- Izbiranje velikosti formata slikovne ploskve glede na risarko oziroma slikarsko tehniko (svinčnik, oglje, sepia idr.) ter analiza likovnih del svetovno uveljavljenih avtorjev.

3.2.3 Risanje lutke (manekena) z uporabo različnih risarskih tehnik v različnih razgibanih postavitvah

Cilji

Dijak:

- v človeškem telesu išče in prepoznava osnovne dvodimenzionalne oblike (krog, elipsa, kvadrat, pravokotnik, trikotnik idr.),
- določa osi segmentov (rok, nog, vratu, ramenskega obroča, glave, idr.) in razporejanje mas okrog teh osi,
- določa posamezne proporce na lutki, riše postavitve manekena v različnih legah in opazuje deformacije oblik,
- riše poenostavitve človeškega telesa s pomočjo valjev, prizem in kombinirano,
- v obliki kvadrov načrtuje celotno figuro in jim določa prostorsko orientacijo s pomočjo simetral,
- določa prostorske relacije segmentov (upogibi, rotacije, upogibi in rotacije),
- stilizira lutko po dvodimenzionalnem načinu (predhodnih vaj risanja) v različnih razgibanih pozah (kolaž),
- *riše krokije z različnih zornih kotov in različnimi postavitvami lutke, s katerimi obvlada dinamičnost in statičnost postavitev (stoječa, sedeča, v gibanju ipd.),*
- *riše konstrukcije postavitev po spominu oziroma po razumevanju te, iz preprostih tridimenzionalnih oblik v sestavljene oblike (členjenje ploskev in kontur),*
- krepi vizualni spomin.

Vsebine

- Zaporedje gradnje kompozicije s poenostavljeno človeško figuro.

- Razporeditve mas v skladu s funkcionalno zgradbo telesa, poenostavitve človeškega telesa v manekenu.
- Razmerja med posameznimi deli ter analiza spojev ter analiza medsebojnih leg mas.
- Analiza stacionarnih (glava, prsni koš, medenica ...) in dinamičnih mas (roke, noge, trebušni segmenti ...).
- Razlike v postavitvah manekena (statičnost: stoje, sede in dinamičnost drže: maneken v gibanju ipd.).
- Zakonitosti in tektonika gradnje nosilnih in nošenih delov v določeni legi manekena.
- Osnovna težiščnica telesa glede na lego manekena.
- *Definicija pojma croquis.*

3.2.4 Študije oblike glave s poenostavljenim (geometrizaranim) modelom glave

Cilji

Dijak:

- opazuje zakonitosti in sorazmerja glave človeka,
- loči posamezne dele lobanje na podlagi osnovnih delov:
 - lobanja – jajčasta ali pol kroglja,
 - lični segment – oglat (štiri-roba prizma),
 - zgornja čeljust (tri-roba prizma),
 - zobje ter del zgornje in spodnje čeljusti (pol valja),
- nadzoruje oblike mase/volumna s konstrukcijsko risbo (vidnost mej mase, zaznavanje presekov, simetrala in os glave v različnih legah),
- nadzoruje oblike mase/volumna z mrežasto opno (prikaz mej mase in reliefnosti površine),
- riše hitre skice in krokije z različnih zornih kotov in v različnih postavitvah modela glave (stoje, leže, višje, nižje ali navpično z lobanjo navzdol, v nagibih ...),
- riše konstrukcijo glave po spominu izhajajoč iz razumevanja bistvenih oblikovnih značilnosti,
- *riše predmete, ki so v neposredni povezavi s formo glave (npr. klobuk, kapa, očala ipd. na shematično narisani formi glave),*
- *modelira predhodno dobro zasnovano konstrukcijsko risbo.*

Vsebine

- Oblikovne značilnosti in sorazmerja posameznih delov človekove glave.
- Geometrizirana glava: sorazmerja med velikostmi posameznih delov človeškega obraza, geometrijska telesa, kot pomoč pri prikazovanju volumna.
- Pomembnost umestitve glave in posledično portreta glave v format odvisno od namembnosti risbe oziroma slike.

3.2.5 Risanje eksterjerja, urbane soseske, skiciranje na prostem

Cilji

Dijak:

- kadrira motive z večjo ali manjšo globino prostora,
- kadrira manjše ter kasneje večje prostorske izseke, ki jih s pomočjo linijske risbe in perspektive (centralna projekcija kot glavni prostorski ključ – konvergenca linij) nariše,
- postopoma riše vedno bolj zahtevne situacije zunanjega prostora (od ravnih tal do nagibov terena, zasukov, nagibov in zasukov itd.),
- uporablja tudi druge neprojekcijske vrste prostorskih ključev (manjšanje, prekrivanje, gostenje, pojemanje itd.),
- *riše domišljjski prostor s pomočjo različnih perspektiv in drugih prostorskih ključev,*
- načrtuje prostor z različnimi arhitekturnimi objekti (osnutki, skiciranje na terenu).

Vsebine

- Manjši in večji prostorski izseki s kadriranjem.
- Kontrola globine prostora v relaciji z velikostnimi plani.
- Centralna projekcija kot osnovni prostorski ključ in smiselna uporaba drugih prostorskih ključev.
- Od preprostejših situacij k bolj kompleksnim, zahtevnejšim načrtovanjem.
- *Konstrukcija prostora po domišljji.*
- Načrtovanje izbora likovnih izraznih sredstev in tehnik.

3.2.6 Slikanje preprostih tihožitij (izvedba naloge od risbe do slike)

Cilji

Dijak:

- skicira tihožitje z različnimi risarskimi pripomočki,
- tonsko modelira predhodne zasnove risb,
- tonsko slika tihožitje s pomočjo različnih globinskih vodil,
- slika sestavljeno kompozicijo iz barvno poenostavljenih vrednosti (redukcija barvnosti),
- slika predmete v svetlo-temnih kontrastih,
- slika kompozicijo iz barvno kontrastnejših predmetov,
- *slika tihožitje osvetljeno z različnimi viri svetlobe:*
 - *več svetlobnih virov,*
 - *različna svetlostna kvaliteta virov,*
 - *različni barvni ali nevtralni svetlostni viri,*
 - *različne smeri vpada svetlobe,*
- določa lokalne barve in jih stopnjuje v toplo-hladnem kontrastu (modulacija),
- naslika tihožitje v različnih slikarskih tehnikah (tempera, akril, gvaš).

Vsebine

- Analiza kompozicije tihožitij (slikovne predloge različnih avtorjev: Chardin, Morandi, Cezanne, Picasso, Braque ...).
- Prostorski učinek barve: odnosi med različnimi kvalitetami barvnih ploskev, globinski efekt barve glede na toplo-hladni kontrast, intenzivnost in velikost barvnih ploskev kot dejavnik globine itd.
- Razlika med barvno modelacijo in barvno modulacijo (svetlo-temni barvni kontrast nasproti kontrastom barvnosti in intenzivnosti).
- Vrednost barvnih ploskev v odvisnosti od kvalitete svetlobe: usmerjena (trda), razpršena (mehka).
- Analiza barv v sencah motiva.
- Barva v zračni perspektivi: analiza barvnih odtenkov glede na različno oddaljenost od opazovalca.
- Uporaba različnih tonskih prehodov: mehki in trdi.

- Različni tehnološki postopki glede na izbiro slikarske tehnike: tempere, gvaš, tuš, akril, akvarel.

3.3 RISANJE IN SLIKANJE V 3. LETNIKU

3.3.1 Uvod v risanje in slikanje v 3. letniku

Uvodna ura: obnovitev snovi preteklega letnika in vpogled v učni program 3. Letnika.

Cilji

Dijak:

- se seznani z novimi vsebinami pri predmetu,
- se seznani z obveznostmi v šoli in doma,
- se seznani z vrednotenjem njihovega dela.

Vsebine

- Obnova vsebin 2. letnika.
- Načini in merila vrednotenja likovnih del, obveznosti dijakov.
- Nove vsebine v programu 3. letnika.
- Sestava zaključne ocene.

3.3.2 Načrtovanje prostora in umestitev manekena v naravni velikosti

Cilji

Dijak:

- obnovi znanje drugega letnika z risanjem kompleksnejših predmetov, z umestitvijo poenostavljene figure (manekena) v naravni velikosti in zaznavanjem medsebojnih odnosov (položaj, nagib, smer, optične skrajšave in njihova ponazoritev z risbo itd.),
- riše leseno lutko (manekena) v kombinaciji s kompleksnimi predmeti, ki jih postopoma premika po prostoru in s tem zaznava perspektivo, obliko predmeta v relaciji do lutke (blizu, daleč), njihovo oblikovno spreminjanje (deformacije),
- riše leseno lutko z linijsko in ploskovno stilizacijo,
- upodablja človeško figuro v kontekstu z drugo figuro v istem prostoru,

- riše konkretne prostorske izseke z leseno lutko v naravni velikosti ter stopnjuje zahtevnost načrtovanja glede na lego (različne postavitve v interjer),
- riše krokije lutke v prostoru,
- uporablja različne risarske tehnike in podlage.

Vsebine

- Organizacija slikovne ploskve: zgoraj, spodaj, levo, desno, določanje horizonta, določanje modula za meritve ipd.
- Likovno gledanje in likovna analiza oblik v prostoru ter stilizacija kompleksnejših oblik, medsebojna razmerja in zaznavanje prostora med elementi ter njihove poenostavitve.
- Različne centralne perspektive (eno, dve in tri-bežiščne) in sprememba višine horizonta oziroma spremembe zaznavanja prostora glede na lego opazovalčeve očesne ravnine.

3.3.3 Človeško okostje

Cilji

Dijak:

- vizira in določa razmerja med deli in celoto v človeškem okostju, določa večje celote in njihove poenostavitve,
- opazuje skeletno zgrajenost telesa, določa in riše njegove dele v poenostavljene celote (prsni koš, medenični obroč, os hrbtenice in nato kosti nog, lobanje in rok),
- riše dele okostja in sklepe s poenostavitvami in jasno prostorsko strukturo glede na funkcionalnost: prsni koš, študij lopatic in ramenskega obroča, medenični obroč, kolenski sklep, kosti dlani in zapestja, kosti stopala,
- načrtuje različne poze okostja (stoječa, sedeča, ležeča) z iskanjem presekov, osi, simetral ter razumevanjem prostorskih (skrajšav) deformacij glede na prostorsko orientiranost okostja,
- riše poenostavljeno okostje v različnih pozah po spominu oziroma rekonstrukciji oblik, ki ga sestavljajo,
- razume pomen študije človeškega okostja kot temelja za upodabljanje človeške figure in delovanje posameznih sklepov z njihovo gibalno funkcijo,
- riše krokije človeškega okostja po modelu (z upoštevanjem glavnih poenostavljenih oblik skeleta).

Vsebine

- Anatomska zgradba človeškega okostja.
- Poenostavitve večjih delov človeškega okostja in njihovo konstruiranje.
- Sorazmerja v človeškem telesu – proporcioniranje.
- Dvostranskost človeškega telesa in asimetrija glede na razporeditev mas v telesu glede na različne poze.
- Nosilni in nošeni deli okostja.
- Zakonitosti gibljivosti posameznih sklepov.
- Vidne točke skeleta na površini človeškega telesa.
- Okostje v prostoru.

3.3.4 Študij oblike roke od dlani do ramenskega sklepa

Cilji

Dijak:

- riše roko in upošteva anatomske značilnosti in proporcionalne zakonitosti roke,
- določa oblike mase/volumne s konstrukcijsko risbo, z geometrizacijo in s poenostavljanjem,
- razume oblike volumna s pomočjo risbe linij mrežaste opne, presekov in osnovnih anatomskih značilnosti kosti,
- riše roko od dlani do komolčnega dela z rotacijo okrog podlahti,
- stopnjuje razumevanje oblik s hitrejšim risanjem skic z različnih zornih kotov in v različnih postavitvah modelov rok (mavčni odlitki, leseni modeli dlani),
- riše konstrukcijo roke po spominu izhajajoč iz razumevanja bistvenih oblikovnih značilnosti,
- riše roko z oprijemom različnih predmetov,
- *modelira predhodno kakovostno zasnovano konstrukcijsko risbo roke in dlani,*
- *poskusi narisati različne tipe rok oziroma dlani glede na starost, spol, gibanje itd.*

Vsebine

- Anatomija človeškega telesa: kosti, mišic, sklepov in vezi roke, pomembne za konstrukcijsko risbo.
- Poenostavitve volumna roke z iskanjem njenih bistvenih oblikovnih značilnosti.

- Primerjava različnih anatomskih skic oz. risarskih študij – primerjava glede na spol in starost človeka.
- Kako anatomska struktura sklepov deluje na njihovo gibljivost: upogib, rotacija idr.
- Deformacije roke glede na lego v prostoru.
- Členjenje segmentov v členkih po medsebojnih prostorskih usmeritvah in od večjih mas k manjšim.
- *Črtno plastenje oziroma mrežasta opna za doseganje volumenske študije roke.*

3.3.5 Študij oblike stopala

Cilji

Dijak:

- spozna anatomske in proporcionalne zakonitosti stopala,
- nadzira oblike mase/volumne s konstrukcijsko risbo stopala,
- z geometrizacijo riše poenostavitve stopala v različnih legah,
- razume oblike volumna s pomočjo risbe linij mrežaste opne in presekov,
- stopnjuje razumevanje oblik s hitrejšim risanjem krokijev stopala v različnih legah,
- riše konstrukcijo stopala po spominu izhajajoč iz razumevanja bistvenih oblikovnih značilnosti,
- modelira predhodno kakovostno zasnovano konstrukcijsko risbo stopala,
- *riše stopalo v gibanju glede na prenašanje teže pri hoji (peta – prsti),*
- *riše različna obuvala v povezavi s študijo stopala,*
- *modelira predhodno kakovostno zasnovano konstrukcijsko risbo stopala.*

Vsebine

- Anatomija stopala, funkcija kosti in vezi ter njegova gibljivost.
- Poenostavitve volumna stopala z iskanjem njegovih ključnih oblikovnih značilnosti.
- Primerjava različni risarskih študij stopala glede na lego in zorni kot opazovanja.
- *Črtno plastenje oziroma mrežasta opna za doseganje volumenske študije stopala.*
- Perspektivne skrajšave oziroma deformacije stopal glede na lego telesa v prostoru.

3.3.6 Študij organskih oblik: človeška lobanja

Cilji

Dijak:

- analizira anatomijo lobanjskih kosti in jih poskuša poenostaviti v geometriziranih oblikah:
 - lobanja – jajčasta ali pol kroglja,
 - lični segment – oglat (štiri-roba prizma),
 - zgornja čeljust (tri-roba prizma),
 - zobje in del mandibule (pol valja),
- riše poenostavljeno (geometrizirano) obliko lobanje v različnih legah in nadzira obliko ter volumen.
- riše skice v različnih legah z določanjem pozicije simetrale in osi naklona.
- riše lobanjo s črtno konstrukcijo.
- riše lobanjo z več detajli (obrazni, lobanjski del itd.),
- *upodobi lobanjo s pomočjo modelacije,*
- riše s pomočjo uporabe različnih risarskih tehnik.

Vsebine

- Anatomija človeške lobanje in možni gibi v odnosu do prsnega koša (analiza gibljivih delov – spodnja čeljust, spoj z vratnimi vretenci).
- Značilnosti in razlike med moško, žensko in otroško lobanjo kot osnova za portretiranje.
- Razlaga simetral in osi lobanje glede na lego v prostoru.
- Natančna študija lobanje po modelu z linijo.
- *Natančna študija lobanje s tonsko modelacijo.*
- Perspektivne skrajšave oziroma deformacije lobanje zaradi različnih leg v prostoru.

3.3.7 Študij organskih oblik: študij glave po mavčnih odlitkih in po živem modelu (portret, avtoportret)

Cilji

Dijak:

- analizira anatomijo mišic in kosti človeške glave, vratu in ramenskega obroča,
- riše geometrizirano obliko glave in vratu v različnih legah,
- riše različne glave po mavčnih odlitkih (obdobja grške in rimske antike ter renesančnih),
- riše krokije iz različnih kotov opazovanja,
- riše in analizira študije posameznih odlitkov od konstrukcijske linije k modelaciji,
- riše doprsne portrete po živih modelih različnih spolov z uporabo različnih risarskih tehnik,
- *fotografira različne osebe različnega spola in starosti, v različnih čustvenih stanjih in išče značilne spremembe fiziognomije ter jih nariše v skicah s svinčnikom,*
- *riše portrete s pokrivalom in drugimi dodatki,*
- uporablja različne grafične pristope, glede na uporabo likovnih izraznih sredstev: linija, ploskev, modelacija ipd.,
- nadgrajuje svoje risarsko znanje v kompleksnejših formah,
- *riše različne modele (po spolu in starosti) in pri tem poudarja razlike v fiziognomiji posameznika.*

Vsebine

- Anatomsko strukturo človeške glave, vratu in ramenskega obroča.
- Poenostavitve glave in vratu v geometrijsko strukturo, iskanje simetrale, osi naklona glave in deformacij obraznega dela zaradi perspektivčnih skrajšav.
- Doprsni mavčni odlitki renesančnih, grških, antičnih modelov v različnih legah, zasukih, nagibih ipd.
- Značilnosti fiziognomije portretirancev glede na spol in starost.
- Različna orodja, materiali in risarske tehnike in njihovi vizualni učinki.
- *Različne risarske izvedbe portretov znanih mojstrov in iskanje njihovih stilskih posebnosti pri portretiranju ter primeri portretov, pri katerih je individualnost portretiranca izjemna (Velasquez, Rembrandt, Géricault ...).*
- Izražanje likovne vsebine skozi risbo: portret in portretiranec (osebni izraz ustvarjalca).

3.3.8 Slikanje tihožitij – kompozicije iz različnih elementov in tkanin

Nadgradnja vsebine iz 2. letnika.

Cilji

Dijak:

- skicira kompozicije različnih vaz, steklenic, lončnic, sadja, draperij ipd.,
- skicira z različnimi risali (barvice, barvne krede, flomastri, barvni tuši ...),
- slika tihožitje v monokromatski izvedbi v tehniki gvaša (mešanje ene barve z belo in črno),
- slika tihožitje z elementi mat površin v barvni modelaciji,
- slika tihožitje z elementi s svetlečimi površinami v barvni modelaciji,
- *slika kompozicijo elementov v sorodnih barvnih odtenkih,*
- *slika kompozicijo iz elementov v kontrastnejših barvah,*
- slika tihožitje v toplo-hladnem kontrastu (modulacija),
- naslika tihožitje v različnih slikarskih tehnikah (tempera, akril ipd.).

Vsebine

- Kadriranje motiva v odnosu do izbranega formata s stopnjevanjem zahtevnosti postavitve predmetov in draperij (slikovne predloge različnih avtorjev: Morandi, Cezanne, Picasso, Braque ...).
- Odnos med obliko in barvo, barvne ploskve in njihova medsebojna razmerja, barvni kontrasti.
- Prostorsko učinkovanje barve: odnosi med različnimi kvalitetami barvne ploskve (svetlost, barvnost, barvna moč).
- Analiza barvnih odtenkov v odvisnosti od vira svetlobe.
- Analiza barvnih odtenkov in kontrastov glede na snovnost (teksturo) predmetov.
- Analiza barvnih odtenkov glede na različno oddaljenost od opazovalca.
- Različni tehnološki postopki glede na izbiro slikarske tehnike: tempere, gvaš, akril, akvarel.

3.3.9 Slikanje eksterjerja (šola v naravi)

Cilji

Dijak:

- skicira na terenu in išče različne motive z različnimi risali (večji in manjši prostorski izseki),
- riše različne študije vedut z barvnimi risali (flomastri, barvne krede),
- po opazovanju narave pripravi barvne skice, akvarelirane risbe kot osnutek za večjo barvno študijo,
- opazujejo barve v naravi in njihovo spreminjanje glede na oddaljenost (zračna in barvna perspektiva) ter slikajo širše prostorske izseke ob upoštevanju videnega,
- slikajo pejzaž, barvne študije eksterjerja s pomočjo tonske modelacije,
- v praksi izvajajo barvno modulacijo po Cezannu,
- *slikajo in opazujejo spremembe barvnih tonov v naravi:*
 - *glede na spremembe pozicij opazovanja,*
 - *glede na svetlostno situacijo (zjutraj, opoldne, zvečer, jasno, megleno ...).*

Vsebine

- Obnova že znanih slikarskih pojmov in slikovni primeri: eksterjer, veduta, pejzaž, kader, barvna perspektiva in zračna perspektiva, tonska in barvna modelacija, barvna modulacija in njihova uporaba v praksi ipd.
- Pastoznost in lazurnost slojev barve.
- Slikarske tehnike in materiali: akvareli, barvne krede in pasteli ter akrili.
- Slikarska tehnologija v praksi: priprava podlag za slikanje z različnimi slikarskimi tehnikami.
- *Cézanne in barvna modulacija (slikovno gradivo: barvne reprodukcije).*
- *Pejzaž skozi čas in različni slikarski pristopi ter barvne interpretacije.*

3.4 RISANJE IN SLIKANJE V 4. LETNIKU

3.4.1 Uvod v risanje in slikanje v 4. letniku

Uvodna ura: obnovitev snovi preteklega letnika in vpogled v učni program 4. Letnika.

Cilji

Dijak:

- se seznanj z novimi vsebinami pri predmetu (risanje oblečena figura v različnih pozicijah, akt po kiparskih modelih, risanje in slikanje figure v interjerju in eksterjerju),
- se seznanj z obveznostmi v šoli in doma (individualna mapa – izbor risb in slik dijakov, nastalih v tretjem in četrtem letniku),
- se seznanj z vrednotenjem njegovega dela.

Vsebine

- Obnova vsebin 3. letnika.
- Pogoji nadaljevanja študija likovne smeri na nekaterih visokošolskih ustanovah.
- Načini in merila vrednotenja likovnih del, obveznosti dijakov.
- Nove vsebine v programu 4. letnika.
- Sestava zaključne ocene.

3.4.2 Oblečena človeška figura v različnih pozicijah

Cilji

Dijak:

- skicira figuro in dele figure iz različnih zornih kotov:
 - išče sorazmerja med deli in celoto,
 - preverja zakonitosti v proporcijah človeškega telesa in išče simetrale posameznih delov,
 - išče pomembne oporne točke okostja za konstrukcijsko načrtovanje,
 - izhaja iz celote, ki jo ustrezno umešča v različne velikosti risalnih listov,
- riše človeško figuro v različnih držah (sedeča, stoječa, ležeča) s pomočjo kubusov in valjev ter z njihovo orientacijo v prostoru,
- riše krokije človeškega telesa v različnih pozicijah iz različnih zornih kotov:

- z gradnjo od večjih k manjšim delom,
- z upoštevanjem tektonike telesa,
- z iskanjem težiščnice in ravnovesja ...,
- riše različne prostorske skrajšave delov telesa, jih predstavi s pomočjo tridimenzionalnih telesnih delov s pozornostjo na njihovih spojih – zagozditvah,
- riše študije človeške figure v različnih pozah (sedeče, stoječe, ležeče):
 - upošteva medsebojna razmerja delov telesa,
 - išče sorazmerja med deli in celoto,
 - upošteva osnovno anatomsko zgradbo za učinkovito risarsko predstavitev,
 - prostorsko in oblikovno poenostavlja kompleksno formo telesa,
 - upošteva velikostna razmerja v telesu glede na pozo in mesto opazovalca,
 - uporablja različne risarske pristope, uporablja različne risarske tehnike in spoznava njihove vizualne učinke,
- riše krokije človeškega telesa v najrazličnejših položajih in v gibanju,
- *riše študijo človeške figure po živem modelu, oblečene v različna oblačila, kroje in materiale ter z različnimi modnimi dodatki.*

Vsebine

- Risbe človeške figure znanih umetnikov.
- Potek načrtovanja človeške figure in umestitev v različne formate.
- Analiza proporcij človeškega telesa v teoriji in praksi.
- Določanje proporcij s pomočjo viziranja in glede na občutek za razmerja.
- Stilizacija človeške figure (linijska, ploskovna, s tridimenzionalnimi telesnimi deli in z modelacijo).
- Ustvarjanje risbe na podlagi analize nosilnih in nošenih delov telesa (zakoni tektonike v človeškem telesu).
- Anatomija človeškega telesa (konstrukcija okostja in mišic), razporeditve telesnih mas in funkcije mišic glede na gibanje telesa.
- Statične in dinamične pozicije telesa, kontrapost in dinamično ravnovesje (težiščnica telesa).

3.4.3 Človeška figura (akt) po antičnih mavčnih odlitkih

Cilji

Dijak:

- riše skice figure v različnih prostorskih situacijah s pozornostjo na ustreznem umeščanju v format,
- riše stoječo figuro v različnih prostorskih situacijah z natančnim pozicioniranjem težiščnice, določanjem proporcev in skrajšav posameznih delov telesa glede na prostorski odmik od opazovalca,
- riše študije stoječe figure z upoštevanjem strukture mišic in okostja telesa,
- riše študije mavčnega odlitka telesa v kontrapostu z iskanjem pravega razporeda mas glede na težiščnico telesa,
- riše z različnimi risali na različne velikosti risalnih listov.

Vsebine

- Analiza proporcev v človeškem telesu (kanoni v različnih zgodovinskih obdobjih).
- Statične in dinamične pozicije telesa, kontrapost kot harmonično-dinamično ravnovesje, analiza napetosti.
- Vlogi okostja in mišic pri gibanju telesa.
- Vidne spremembe oblik posameznih mišic glede na pozicijo telesa v gibanju.
- Tektonika človeškega telesa, nosilni in nošeni deli in gradnja risbe.
- Analiza razlike med študijskem risanjem mirujočih teles ter teles v gibanju.

3.4.4 Oblečena človeška figura v prostoru

Cilji

Dijak:

- skicira figuro v različnih prostorskih situacijah iz različnih zornih kotov:
 - išče razmerja med deli in celoto figure in med figuro ter okoljem,
 - išče pomembne oporne točke okostja za konstrukcijsko načrtovanje,
 - kadriranje figure s pomočjo skic,
- riše človeško figuro v različnih držah (sedeča, stoječa, ležeča) v prostoru na podlagi stilizacije (linijska, ploskovna ali z modelacijo),

- riše krokije človeškega telesa v različnih pozicijah iz različnih zornih kotov v različnih prostorskih situacijah in določa proporce z občutkom za razmerja,
- riše študije človeške figure v različnih pozah (sedeče, stoječe, ležeče) z vključevanjem okolice v kompozicijske rešitve,
- *riše telesa v gibanju, analizira držo telesa med posameznimi opravili s pomočjo študijskih pripomočkov (fotografija, video posnetki),*
- riše človeško figuro v aktivnem odnosu do prostora, v katerem je, ter določa odnose med velikostmi predmetov in človeške figure,
- *analizira proporce človeške figure glede na starost, spol in sledi značaju posamezne figure glede na konstitucijo in izraz,*
- zaključuje risbo z analizo tkanin, ki se oprijemajo telesa, gub na oblačilu, deformacijo vzorcev in sledi formi telesa.

Vsebine

- Likovna kompozicija in razmerja formata ter njegova učinkovita izraba.
- Proporci človeškega telesa v perspektivi in njegove skrajšave.
- Različni risarski pristopi in uporaba različnih risarskih tehnik in materialov.
- Razvijanje individualnega risarskega sloga.

3.4.5 Risanje živali

Cilji

Dijak:

- riše krokije različnih živali z opazovanjem iz različnih zornih kotov (živalski vrt, naravoslovni muzej ipd.),
- išče ključne oblikovne lastnosti (vretenčarji in simetričnost teles – dvostranskost, analogija s človeškim telesom),
- išče in riše specifične anatomske in oblikovne značilnosti pri posameznih vrstah,
- *riše okostje različnih živalskih vrst z iskanjem sorodnosti zgradbe,*
- stilizira živalsko telo na podlagi linije, ploskve, tridimenzionalnih telesnih delov in modelacije,
- riše študije živali z upoštevanjem gradnje celote, z upoštevanjem razmerij med deli in celoto,

- riše različne prostorske skrajšave delov telesa s preseki,
- riše študije živali v različnih situacijah z upoštevanjem osnovne anatomske zgradbe posamezne živali in ustvarjanja od celote k podrobnostim,
- uporablja različne risarske pristope in risarske tehnike.

Vsebine

- Primerjalna študija oblik vretenčarjev (analogija in različnosti).
- Živalska anatomija (razlage s pomočjo anatomskih atlasov in modelov okostij).
- *Anatomska specifika različnih živali, podobnosti in razlike s človeško figuro.*
- Stilizacija živalskih oblik (linijska, ploskovna, na podlagi tridimenzionalnih telesnih delov).

3.4.6 Barvno slikanje figure po živem modelu

Cilji

Dijak:

- skicira figuro v prostoru z različnimi risali (večji in manjši prostorski izseki),
- tonsko modelira predhodne zasnove risb,
- pripravi barvne skice po opazovanju kot osnutke za večjo barvno študijo,
- opazuje in določa barve v kompoziciji figure in ozadja ter njihovo spreminjanje glede na oddaljenost in formo,
- slika kompozicijo figure in ozadja v monokromni izvedbi,
- slika kompozicijo figure in ozadja v toplo-hladnem barvnem kontrastu (modulacija),
- naslika kompozicijo figure in ozadja v različnih slikarskih tehnikah (tempera, akril, gvaš, pastel, akvarel).

Vsebine

- Figura v renesansi, baroku, klasicizmu oziroma v obdobjih, ko je barvna modelacija glavni princip.
- O navzočnosti in transformaciji figure v impresionizmu, postimpresionizmu, ekspresionizmu, kubizmu, futurizmu in nadrealizmu idr.
- Organizacija slikovne ploskve, barvna kompozicija.
- Skiciranje motiva in iskanje ploskovnih poenostavitev.

- Izraznost barve in njena poglobljena likovna lastnost: ploskovnost.
- Stopnjevanje barve v slikanju figure glede na svetlostno vrednost, nasičenost in barvitost.
- Ustvarjanje barvne harmonije v sliki glede na sorodnost in kontrastnost.
- Posameznik in njemu lastne barvne interpretacije.
- Slikarske tehnike in materiali (predstavitev v praksi): akvareli, barvne krede, pasteli, gvaš, akrili in oljne barve.
- Transparentne in kritne slikarske tehnike.
- *Priprava podlag za slikanje z različnimi slikarskimi tehnikami in razlaga različnih tehnoloških postopkov glede na izbiro slikarske tehnike.*

3.4.7 Ilustracija

Cilji

Dijak:

- izdelava različnih skic za posamezne ilustracije besedila glede na ciljno publiko oziroma namembnost ilustriranja,
- išče različne možnosti izrezov in kadriranja v okviru danega formata (razgibanost, razdeljenost formata),
- izdelava posamezne ilustracije glede na besedilo, ki je strukturirano v učinkovit scenarij, akcije, osebe, karakterizacijo likov, izrazna sredstva,
- izdelava ilustracije z različnimi stilskimi pristopi,
- *išče lastno možnost izraza v različnih likovnih tehnikah.*

Vsebine

- Ilustracijski stili in tehnike skozi zgodovino (slikovno gradivo znanih svetovnih in slovenskih avtorjev).
- Ilustracija in besedila (odrejanje ključnih vsebin, primernih za ilustriranje).
- *Ilustracija in grafične tehnike.*
- *Ilustracija in izbira slikarske tehnike.*

4 PRIČAKOVANI REZULTATI

Dijak je sposoben izraziti in povezati teoretske ter praktične likovne vsebine. Risanje in slikanje razume kot proces, ki je ključen za njegov razvoj, percepcije in razumevanja likovne govorice. S pridobljeno natančnostjo, doslednostjo in sistematičnostjo tvorno gradi lastno likovno pot. Na podlagi vseh pridobljenih znanj, domišljije, sposobnosti opazovanja, lastne ustvarjalnosti in inovativnosti ter razvite sposobnosti dojetanja volumna in prostora je sposoben samostojno reševati zastavljene likovne probleme. Dijak povezuje razvoj osnovne ideje od skice do končnih, kompleksnejših likovnih rešitev. Zna samostojno izbrati ustvarjalno pot. Glede na želeni cilj zna izbrati strategije, metode, načine in vsebine, likovna izrazna sredstva ter orodja. Obvladuje risarsko in slikarsko veščino za doseganje zastavljenih likovnih ciljev. Strokovno-kritično pristopa k analizam lastnih in tujih likovnih del, jih ovrednoti in postavlja v nove sinteze. Zna samostojno uporabljati in povezovati različna pridobljena znanja. Odgovorno povezuje delovne navade, upošteva disciplino in red pri delu ter s poznavanjem pravil dobro uporabi risarski in slikarski material. Tvorno sodeluje s svojim mentorjem in drugimi dijaki v učnem procesu in v skupinskem vrednotenju nastalih likovnih del.

4.1 RISANJE IN SLIKANJE OBLIH IN OGLATIH TELES V PROSTORU

Vsebinska znanja

Dijak:

- zna uporabljati risarska orodja, pripomočke, učno slikovno gradivo,
- razume postopke dela, vrednotenja in merila ocenjevanja,
- zna prenašati vidne informacije iz prostora na dvodimenzionalno ploskev z osnovami načrtovanja in viziranjem,
- pozna temeljne lastnosti slikovne ploskve, lastnosti prostora in prostorskega križa,
- zna risati oglata telesa v različnih situacijah in razume njihove ključne oblikovne značilnosti,
- samostojno konstruira oglata in obla telesa na slikovni ploskvi,
- zna kombinirati oblike in jih uporabiti pri konstrukciji novih bolj kompleksnih oblik,
- zna konstruirati elipse v pokončni in poševni legi, risati preproste predmete z oblikovnimi značilnostmi valja, stožca in krogle po opazovanju in po domišljiji,

- zna ustvarjati nove sestavljene oblike iz oblih in oglatih teles po domišljiji v različnih prostorskih situacijah,
- zna izrabiti različne učinke modelacije v različnih risarskih tehnikah pri risanju osnovnih geometrijskih teles za prepričljivo prikazovanje volumna,
- zna narisati segment prostora z več geometrijskimi telesi z uporabo različnih risarskih tehnik: grafit, flomaster, oglje, kreda na papirjih različnih svetlostnih stopenj,
- z raznimi risarskimi materiali in tehnikami zna narisati tkanine z linijskimi in ploskovnimi vzorci ter njihovo deformacijo glede na lego,
- naslika preprosto kompozicijo v prostoru z različnimi prostorskimi vodili, z uporabo svetlostnih ključev, s pozornostjo na oblikah in položajih teles v prostoru, osvetljenih z različnimi viri svetlobe,
- pozna različne tehnološke postopke glede na izbiro slikarske tehnike: tempere, gvaš, tuš, akril, akvarel.

4.2 RISANJE IN SLIKANJE KOMPLEKSNEJŠIH PREDMETOV Z VKLJUČEVANJEM POENOSTAVLJENE FIGURE

Vsebinska znanja

Dijak:

- zna nadgraditi usvojeno znanje v prostorsko zahtevnejših situacijah,
- zna reducirati mnogovrstnost oblik na bistvene oblikovne značilnosti,
- razume in zna risati kompleksne oblike (model glave) v geometrizirani in stilizirani formi,
- obvlada načrtovanje prostora z linearnimi projekcijami, zlasti centralno projekcijo oziroma perspektive in glede na spremembo njegove pozicije opazovanja,
- obvlada risanje z načinom konstruiranja, hitrega skiciranja in risanja krokijev,
- zna združevati več različnih tridimenzionalnih oblik (oglati in obli predmeti, interjer, lesena lutka itd.) v novo likovno celoto,
- je več v organizaciji slikovne ploskve, z določanjem modula za meritve in lastnim občutkom za razmerja,
- dobro kadrira in nariše zahtevne situacije zunanjega prostora ter uporabi globinske ključe,

- načrtuje eksterjerni prostor z različnimi arhitekturnimi elementi (ustvari iluzijo prostora),
- zna tonsko modelirati zasnovano risbo v monokromatski modelaciji,
- zna narisati leseno lutko kot poenostavljeno človeško figuro v različnih postavitvah z določanjem osi segmentov, z določanjem razmerij med posameznimi deli in celoto,
- zna narisati stilizirano konstrukcijo glave po modelu in po spominu, izhajajoč iz razumevanja njenih ključnih oblikovnih značilnosti,
- zna risati predmete, ki so v neposredni povezavi z obliko glave (npr. klobuk, kapa, očala ipd.),
- razume pomen risanja geometrizirane glave z določanjem razmerij med velikostmi posameznih delov človeškega obraza, z iskanjem notranje strukture na podlagi geometrijskih teles kot pomoč pri prikazovanju volumna,
- zna risati zahtevnejše situacije zunanjega prostora (od ravnih tal do nagibov terena, zasukov, nagibov in zasukov itd.) z uporabo različnih prostorskih ključev,
- zna naslikati sestavljeno barvno kompozicijo, kjer proučuje posamezne barvne lastnosti: barvnost, intenzivnost in svetlost in hkrati proučuje različne možne barvne kontraste,
- zna uporabljati različne tehnološke postopke glede na izbiro slikarske tehnike: tempere, gvaš, tuš, akril, akvarel.

4.3 ŠTUDIJE ORGANSKIH OBLIK: OKOSTJE IN DELI ČLOVEŠKEGA TELESA, SLIKANJE EKSTERJERJA

Vsebinska znanja

Dijak:

- zna s kritičnim pristopom do svoje risbe in slike vrednotiti svoje delo glede na vsebine, ki jih je absorbiral v dosedanem izobraževanju pri predmetu in se zaveda smiselnosti nadgradnje znanj za še učinkovitejše likovno izražanje,
- obvlada risbo z načinom strukturne gradnje od zasnove do končne izvedbe ter način hitrega skiciranja in pomembnost analiziranja različnih prostorskih situacij istega motiva,
- razume pomen študije človeškega okostja kot temelja za upodabljanje človeške figure ter zna narisati človeško okostje s poenostavitvami, s pravilnim proporcioniranjem in z upoštevanjem deformacij zaradi lege v prostoru,

- zna risati in prepoznati oblikovne spremembe posamezne forme v prostoru, ki jih z risbo gradi od celote (maso) k v vedno bolj dovršenim podrobnostim, ki sestavijo realno podobo motiva,
- zna narisati študijo roke v različnih legah, glede na njeno anatomsko zgradbo, s ključnimi poenostavitvami volumna roke in njenimi oblikovnimi značilnostmi,
- zna narisati človeško stopalo v različnih legah s konstrukcijsko risbo, poenostavitvami in deformacijami, do končne študije z razlago podrobnosti in obdelave površine,
- zna narisati človeško lobanjo v različnih legah, od poenostavitve, črtne stilizacije do obravnave podrobnosti in modelacije,
- zna narisati portret z upoštevanjem anatomske strukture glave, vratu in ramenskega obroča ter konstruiranja od celote k podrobnostim in z značilnostmi posamezne fiziognomije, v različnih risarskih tehnikah,
- zna risati študijo glave iz različnih zornih kotov in v različnih postavitvah modela,
- razume smiselnost geometrizacije posamezne organske forme za dobro zasnovano risbo in njeno nadgradnjo,
- zna naslikati tihožitje z uporabo različnih barvnih tehnik in upoštevanjem zakonitosti barvnega delovanja glede na obliko, prostor in medsebojna razmerja,
- z različnimi slikarskimi tehnikami in materiali, obvladovanjem barvnih zakonitosti, upoštevanjem globinskih ključev in upoštevanjem dobre kompozicijske rešitve zna naslikati pejzaž, tihožitje in figuro.

4.4 ŠTUDIJE ORGANSKIH OBLIK, FIGURA V PROSTORU, ŠTUDIJE ŽIVALI, SLIKANJE FIGURE PO ŽIVEM MODELU, ILUSTRACIJA

Vsebinska znanja

Dijak:

- zna narisati človeško figuro z upoštevanjem anatomske strukture, tektonike človeškega telesa in njenimi karakteristikami v proporcijah telesa,
- zna narisati človeško figuro v prostoru z upoštevanjem proporcev in deformacij zaradi perspektive, z učinkovito izrabo slikovnega polja ter uporabo različnih risarskih pristopov, tehnik in materialov,

- zna narisati študijo stoječe figure z upoštevanjem proporcev, tektonike človeškega telesa, določanjem težiščnice in simetral, s končno obdelavo glede na izbiro likovnih izraznih sredstev,
- zna narisati različne vrste živali v različnih prostorskih situacijah, pozna anatomske specifikke posameznih živali, razlike v tektoniki telesa in jih zna uporabiti pri ustvarjanju risbe od celote k podrobnostim,
- zna pripraviti barvne skice figure, kompozicijsko organizirati slikovno ploskev in naslikati figuro od monokromnih izvedb do izbire lastnih barvnih kombinacij za prepričljivo predstavitev izbranega motiva,
- zna izdelati različne ilustracije glede na njihovo namembnost in želene učinke s svojo možnostjo izraza in s tem pogojeni izbiri likovnih izraznih sredstev, likovnih tehnik in materialov.

Procesna znanja

Dijak:

- povezuje vizualno z likovnim in krepi abstraktno mišljenje,
- razvija svoje ustvarjalne zmožnosti,
- krepi svoje prostorske predstave,
- kritično razpravlja o nastalih delih, kriterijih ocenjevanja, možnostih izboljšav, nadgradnje risbe itd.,
- kritično povezuje in primerja razna likovnoteoretska znanja z drugimi znanji,
- razvija občutek za prostorska razmerja,
- sposoben je kritičnega odnosa in vrednotenja likovnih del, samostojno, kritično in konstruktivno podaja mnenja o risbi in njeni kakovosti,
- razvija domišljijiski aspekt ustvarjanja,
- samostojno uporablja znanje predmeta risanje in slikanje pri nadaljevanju študija na univerzi in v vsakdanjem življenju,
- kritično preverja in dopolnjuje likovno in splošno znanje z obiski likovnih dogodkov in razstav,
- aktivno vstopa z lastnimi likovnimi rešitvami v širši družbeni prostor in s tem dopolnjuje sodobno likovno dogajanje,
- povezuje primerljive strokovne predmete z vsebinskim znanjem predmeta risanje in slikanje,

- razvija konstruktivno in samostojno likovno mišljenje v zvezi z lastno ustvarjalno potjo in uporabo likovnih izraznih sredstev, tehnik in materialov,
- analizira likovne forme in sintetizira nove glede na njegov likovni cilj,
- razvija veselje do ustvarjanja s pomočjo razumevanja likovnih vsebin in s tem gradi na samozaupanju ter obvladovanju usvojenega,
- obnavlja in razvija usvojeno znanje s samostojnim delom.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Predmet risanje in slikanje vsebuje in povezuje ključne evropske kompetence in poznavanje naravoslovnih, družboslovnih in ključnih likovnih vsebin. Medpredmetne povezave temeljijo na celostno zasnovanem izhodišču risarskih in slikarskih znanj, sposobnosti in veščine dijaka za doseg lastnega ustvarjalnega in kritične ravni znanja, ki mu omogoča nadaljnji razvoj. Predmet risanje in slikanje predstavlja temeljno likovno izobrazbo, s katero dijak analizira in povezuje znanja likovnih in vseh drugih področij in s svojo ustvarjalno močjo oblikuje svojo likovno identiteto. Učitelj tega predmeta sodeluje z drugimi strokovnimi aktivimi pri načrtovanju medpredmetnih povezav in ustvarjalno sodeluje pri izvajanju učnega procesa.

5.1 MEDPREDMETNE POVEZAVE NA UMETNIŠKI GIMNAZIJI – LIKOVNA SMER

Umetnostna zgodovina

Usklajevanje aktualnih umetnostnozgodovinskih vsebin z ateljejskim delom. Praktično terensko delo na strokovnih ekskurzijah, ogledih razstav (skiciranje in situ).

Likovna teorija

Realizacija likovnoteoretske problematike pri ateljejskem delu.

Osnove varovanja kulturne dediščine, bivalna kultura

Spoznavanje in ohranjanje narodovega bogastva, vključevanje etnografskih etnoloških, tehničnih eksponatov pri skiciranju na terenu in uporaba teh pri raznih risarskih in slikarskih nalogah.

Plastično oblikovanje

Povezava risbe in slike v tridimenzionalne rešitve.

Predstavitvene tehnike

Mogoča je uporaba novih medijev pri končnih likovnih rešitvah v risbi in sliki.

Športna vzgoja

Skiciranje človeške figure pri različnih telesnih aktivnostih in iskanje estetskih vrednot pri športu in v umetnosti.

Glasba

Primerjava strokovnih glasbenih in likovnih izrazov pri praktičnem delu: kompozicija, ritem, ton, poudarki, izvajanje.

Slovenski jezik

Uporaba in primerjava slovenskega jezika z likovnim pri razlagi in zagovoru likovnega dela.

Tuji jeziki

Spoznavanje različnih strokovnih izrazov, razlike in sorodnosti, uporaba strokovne literature.

Matematika

Primerjava matematično – likovno: simetrija (vrste simetrij, aritmetična in geometrijska zaporedja (zlata rez), zlasti skladnost in podobnost likov, geometrija.

Naravoslovje

Primerjava, značilnosti in različnosti žive in nežive narave (morfologija naravnih oblik: rastline, živali, kristali ipd.), fiziološke zakonitosti zaznavanja, uporaba optike, fizikalne, kemijske osnove pri tehnološkem reševanju risarskih in slikarskih nalog.

Psihologija

Psihološka analiza barvnih učinkov in njeni načini uporabe v praksi. Vizualno, likovno zaznavanje, čustvena razsežnost likovnega izražanja (študije čustev in značaja), uporaba optičnih iluzij.

5.2 UDEJANJANJE EVROPSKIH KLJUČNIH KOMPETENC

Glede na zapisane vire, ki jih je izdala Evropska unija, so razvidne povezave likovnih vsebin s ključnimi kompetencami in so pomemben del vseh navedenih kompetenc.

Dijak:

- svoje zamisli in ideje skozi **estetsko in kulturno kompetenco** udejanji v različne izdelke s povezovanjem drugih ključnih kompetenc, z razvojem likovnega mišljenja, ustvarjalnosti in zmožnosti ter lastnih likovnih kreacij. V različnih umetniških delih, pri predavanjih, ob obisku razstav in strokovnih ekskurzijah prepoznava estetske kvalitete. Upošteva, spoštuje in sprejema umetnost različnih kultur in s tem razvija **medkulturno kompetenco**, ob tem mu je dober zgled učitelj, ki ga pelje na poti zavedanja in toleriranja in spoštovanje drugačnosti;
- z mentorjem, ki ga vodi skozi različne vsebine, razvija znanja *likovnega jezika* kot univerzalno komunikacijo, vzpostavlja dialog v *slovenskem jeziku*, ki je ključen za razvoj lastne **sporazumevalne kompetence**, mnogo terminov pa temelji tudi na različnih *tujih jezikih*;
- v okviru likovnih vsebin predmeta se seznanja z različnimi vsebinami s področja *matematike* (geometrija, logika, razmerja ...), *znanosti* in *tehnologije* (materialno-tehnološka sredstva ...), ki razvijajo njegovo **matematično kompetenco ter kompetence v znanosti in tehnologiji**;
- s poznavanjem delovanja umetnikov, njihovih umetniških praks in likovnih raziskovanj, z zaznavanjem sprememb v naravi in družbi postavlja merila za smernice v svojem likovnem udejstvovanju in za vrednotenje stanja v okolju ter pri tem razvija **kompetenco naravnih in družbenih pojavov**;
- v situaciji vrednotenja svojega likovnega dela in dela sošolcev spoznava prepletenost različnih likovnih interpretacij, pri delovanju in mišljenju družbe okoli njega in izmenjavo širših mnenj razvija **socialno kompetenco**;
- v umetnosti novih medijev in sodobnih tehnologij s kritično presojo prepoznava posebnosti, sporočilnost in kvalitete estetskega učinkovanja likovnih sporočil in pri tem povezuje **estetsko in digitalno kompetenco**. Uporablja računalnik, digitalni fotoaparatus, kamero za pomoč pri zapisu trenutnih stanj, iskanju novih prostorskih situacij, učnih gradiv. Likovno pismenost uporablja pri branju likovnih sporočil informacijske tehnologije, pri čemer lahko ob dodatnem znanju računalniških programskih orodij tudi sam aktivno sodeluje in najde možnost lastnega izraza (oblikovanje spletnih strani ipd.);
- glede na vsebine in znanja, ki jih pridobi v izobraževalnem procesu, se zaveda temeljnega likovnega znanja, ki mu daje podporo v vseživljenjskem učenju in podporo na poti k samostojnosti in ustvarjalnosti. Pri tem razvija **kompetenco učenje učenja**;

- **podjetniška kompetenca:** v času izobraževanja pozna posebnosti prostora za likovno ustvarjanje, izbiro likovnih tehnik in materialov (razvijanje gospodarnosti) ter delo v skupinah (organizacija dela), razstavljanje eksponatov (promocija in trženje) in spodbujanje k samostojnemu reševanju nalog (prostorska organizacija, inovativnost, samopromocija in komunikacija);
- **zdravstvena kompetenca** v neposredni povezavi likovne prakse s pravilno uporabo orodja in materialov, upoštevanjem predpisov za varstvo pri delu in tehnoloških napotkov. V vsebinskih nalogah pa se seznanja z ustrojem človeškega telesa in njegovim delovanjem (anatomija kosti in mišic, analiza sklepov, proporci) in zaznavanjem (likovni čuti, psihofiziologija vidnega zaznavanja);
- **državljska kompetenca** se razvija ob spoštovanju dragocenosti lastne ustvarjalne prakse, v spoštovanju in varovanju kulturne dediščine, v poznavanju umetnostno zgodovinskih dejstev in pomena likovnega ustvarjanja v Sloveniji in njenega vpliva na družbeno okolje in nacionalno zavest.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Predmet risanje in slikanje temelji na praktičnem in teoretičnem izobraževalnem delu. Pouk se izvaja v skupinah, ker je delo učitelja naravnano k individualnim korekturam in prilagajanju nalog posameznemu dijaku. Učni načrt predvideva v posodobljenem in še ne prenovljenem načrtu 105 ur za vsako skupino v letniku vsa štiri leta. Pedagog pri svojem delu avtonomno načrtuje izvedbo nalog in vpelje predpisane vsebine. Upošteva strukturo učnega načrta, nadgradnjo posameznih učnih vsebin, povezavo z drugimi predmetnimi vsebinami in stopnjuje vzgojno-izobraževalni proces od preprostejših h kompleksnejšim vsebinam. Oblika izvajanja ateljejskega dela je individualna in skupinska, v določenih primerih podajanja vsebin preide v frontalno razlago. Večina ur je namenjena likovni praksi – risanju in slikanju, manjši del pouka pa dopolnjujejo predavanja, ogledi razstav, pregledi, analize in vrednotenje domačih nalog ter samostojni zagovori likovnih del dijakov.

Priporoča se izvajanje posameznih nalog tudi na prostem, če je mogoče, šola organizira tedensko delavnico slikanja v naravi za tretji ali četrti letnik, kjer lahko dijak ustvarja svoje slikarsko delo več ur dnevno, ob opazovanju narave, s kontinuirano nadgradnjo na podlagi že pridobljenih spoznanj in slikarskih izkušenj.

Likovni pedagog sproti preverja delo, razumevanje in dosežene rezultate pri praktični izvedbi likovne naloge. Likovna dela vrednoti po likovnih kriterijih, ki izhajajo iz naloge in posameznikove likovne rešitve. Objektivno vrednotenje dijaku omogoča razumevanje likovnega problema, razvijanje lastnih ustvarjalnih moči in omogoča napredovanje pri nadgrajevanju doseženega znanja. Podpirati mora dijakovo čustveno, moralno, motivacijsko, estetsko in intelektualno rast. Likovni pedagog ob vrednotenju splošnih in operativnih ciljev predmeta in na podlagi dijakovih del dijaka usmerja k razvijanju njegovih (likovno)ustvarjalnih zmožnosti.

Likovni pedagog dijaka usposablja v besednem izražanju o likovni produkciji. Dijak v zagovoru svojih likovnih del usvaja in uporablja likovnoteoretske, tehnološke in umetnostnozgodovinske pojme. Likovni pedagog skrbi za motivacijo dijaka tako, da ustvarja problemske situacije, v katerih dijak razvija ustvarjalno, kritično, odgovorno mišljenje in zadovoljstvo ob lastnem ustvarjalnem procesu.